

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально науковий інститут мистецтв**

**Кафедра методики музичного
виховання та диригування**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Додатковий інструмент

Підготовки бакалавра з галузі знань А Освіта

**Освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за спеціальністю А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне
мистецтво)**

**Кваліфікація: Вчитель-бакалавр музичного мистецтва закладу загальної середньої освіти,
музичний керівник дошкільного закладу,
викладач початкових спеціалізованих навчальних
мистецьких закладів (за видами)**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2025 р.**

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Додатковий інструмент (акордеон, баян, сопілка, фортепіано)
Викладач (і)	Черепанин Мирон Васильович , доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Музика Леся Адамівна , викладач кафедри методики музичного виховання та диригування Попелюк Михайло Васильович , доцент кафедри методики музичного виховання та диригування Чорнокожа Любомир Петрович , викладач кафедри методики музичного виховання та диригування
Контактний телефон викладача	095.640.40.15, 098.369.80.98 098.555.99.44 099.170.35.03
E-mail викладача	duetconcertino@ukr.net , lesia.muzyka@cnu.edu.ua mikhailo.popeliuk@cnu.edu.ua liubomyr.chornokozha@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна, заочна форма
Обсяг дисципліни	12 кредитів ЄКТС, 360 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://ceeq.cnu.edu.ua/vkhd-2/ Профіль: (cnu.edu.ua)
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmmvd.pnu.edu.ua . Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади виконавського мистецтва та методичні принципи формування практичних навиків діяльності виконавця.

Зміст дисципліни полягає в ознайомленні майбутніх фахівців із науково-теоретичними основами виконавської діяльності як виду мистецтва; формуванні широкого художнього музичного світогляду виконавця; удосконаленні технічних навичок, набутих у процесі практичних індивідуальних занять; забезпеченні методичної підготовки, необхідної для професійної діяльності виконавця, формуванні інтерпретаторських навичок у вивченні різнопланового навчально-художнього репертуару.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є вдосконалення професійної підготовки майбутнього викладача музичних дисциплін в мистецьких навчальних закладах, формування у студентів умінь та навичок, що дозволяють використовувати баян, акордеон, сопілку та фортепіано в майбутній практичній та виконавській діяльності.

Основними цілями вивчення дисципліни є грамотне вивчення та виконання різних за стилем, жанром та характером творів для баяна, акордеона, сопілки та фортепіано, у роботі над якими здійснюється музичний та виконавський розвиток студентів; вірне ескізне вивчення якомога більшої кількості творів оригінального дитячого репертуару; знання способів застосовування цих інструментів у роботі концертмейстерського, ансамблевого та оркестрового класу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: ЗК 5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 11. Здатність працювати автономно та використовувати знання з іноземної мови.

Фахові компетентності: ФК 3. Уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва.

ФК 4. Здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними та хореографічними шкільними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

ФК 14. Здатність до оволодіння новими знаннями в галузі мистецької освіти, вміння застосовувати сучасні педагогічні технології в навчальному процесі, демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва до розуміння принципів, методів та форм проведення занять з музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів.

Перелік компетентностей брати ВИКЛЮЧНО з освітньої програми, зокрема, з матриць в кінці програми

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Індивідуальні заняття	120
самостійна робота	240

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-8	Предметна спеціальність А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)	1-4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	індивід. заняття	сам. роб	
Основи технічної підготовки			
Тема 1. Ознайомлення з інструментом. Правильна посадка та положення рук.	2	2	
Тема 2. Розвиток координації рухів та базових технічних навичок (пальцева гімнастика, гамові вправи).	3	7	

Тема 3. Розвиток ритмічного відчуття та метричної точності.	3	6	
Тема 4. Вправи на розвиток динамічного діапазону та контролю звучання.	3	7	
Тема 5. Формування чистоти інтонування та рівномірності звучання.	3	6	
Розвиток технічної мобільності та виразності			
Тема 6. Розвиток технічної мобільності: гами, арпеджіо, трелі та репетиційні вправи.	4	8	
Тема 7. Розвиток виразності у коротких музичних фразах.	3	6	
Тема 8. Робота над точністю та стабільністю в технічно складних пасажах.	3	6	
Тема 9. Використання динаміки, агогіки та артикуляції для підкреслення музичного образу.	3	6	
Тема 10. Контроль ритму та координації при виконанні швидких або складних пасажів.	3	6	
Робота над твором			
Тема 11. Первинний аналіз та розбір музичного твору.	3	6	
Тема 12. Поділ твору на логічні фрагменти та поетапна робота над ними.	4	8	
Тема 13. Робота над складними технічними місцями та поліфонічними фрагментами	4	8	
Тема 14. Вдосконалення інтонаційної точності та тембрової чистоти	4	8	
Тема 15. Робота над маленькими формами (п'єси, етюди, невеликі сонатини).	7	12	
Робота над великою формою			
Тема 16. Опрацювання сонатин, варіацій та інших великоформатних творів.	6	12	
Тема 17. Інтеграція пропрацьованих фрагментів у	5	10	

цілісне виконання великої форми.			
Тема 18. Формування цілісної інтерпретації та художньої концепції твору.	5	10	
Тема 19. Розвиток поліфонічного слуху та виконання багатоголосих текстур.	5	10	
Тема 20. Поєднання технічної та художньої підготовки в складних творах.	5	10	
Сценічна підготовка та ансамблева робота			
Тема 21. Робота над ансамблевим мисленням та взаємодією з партнерами.	6	10	
Тема 22. Вдосконалення динаміки, агогіки та артикуляції у поліфонічному виконанні.	6	12	
Тема 23. Досягнення сценічно-виконавської готовності до виступу.	6	12	
Тема 24. Моделювання концертної ситуації та робота над артистизмом.	6	12	
Тема 25. Робота над самостійним вибором репертуару для виступів.		6	
Підсумкова підготовка			
Тема 26. Підготовка виконавської програми середнього рівня складності.	6	12	
Тема 27. Концертне виконання навчального репертуару у навчальних умовах.	2		
Тема 28. Підготовка до заліку або підсумкового прослуховування.	6	12	
Тема 29. Самостійна робота над програмою під контролем викладача	3	8	
Тема 30. Підсумковий аналіз досягнень, самооцінка та корекція виконавських навичок.	1	2	
ЗАГ.:	120	240	

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Перевірка знань проводиться у вигляді семестрових заліків, на яких студентам належить виконати 2–3 твори згідно вимог. Також на підсумкових заняттях проводиться перевірка навичок
---	--

	<p>оволодіння інструментом. В кінці курсу навчання проводиться залік.</p> <p>Максимальна кількість балів – 100, з яких 50 – це найвищий бал за екзамен, а інші 50 балів розподіляються на 2 проміжні контрольні заняття. Виконання оцінюється за наступними критеріями:</p> <p>Своєчасність виконання – 5 балів Повний обсяг виконання – 5 балів Якість виконання – 5 балів Креативний підхід – 5 балів Ініціативність – 5 балів Максимальна підсумкова оцінка – 25 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<i>немає</i>
Семінарські заняття	<i>немає</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здача всіх проміжних етапів контролю
Підсумковий контроль	Залік

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Письмові роботи: немає</p> <p>Академічна доброчесність: викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p> <p>Відвідування занять: пропуски індивідуальних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора No799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом No 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора No 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора No 309 від 19 травня 2023 р.). https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів</p>

вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

Неформальна освіта: результати неформальної освіти зараховуються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Акордеон, баян

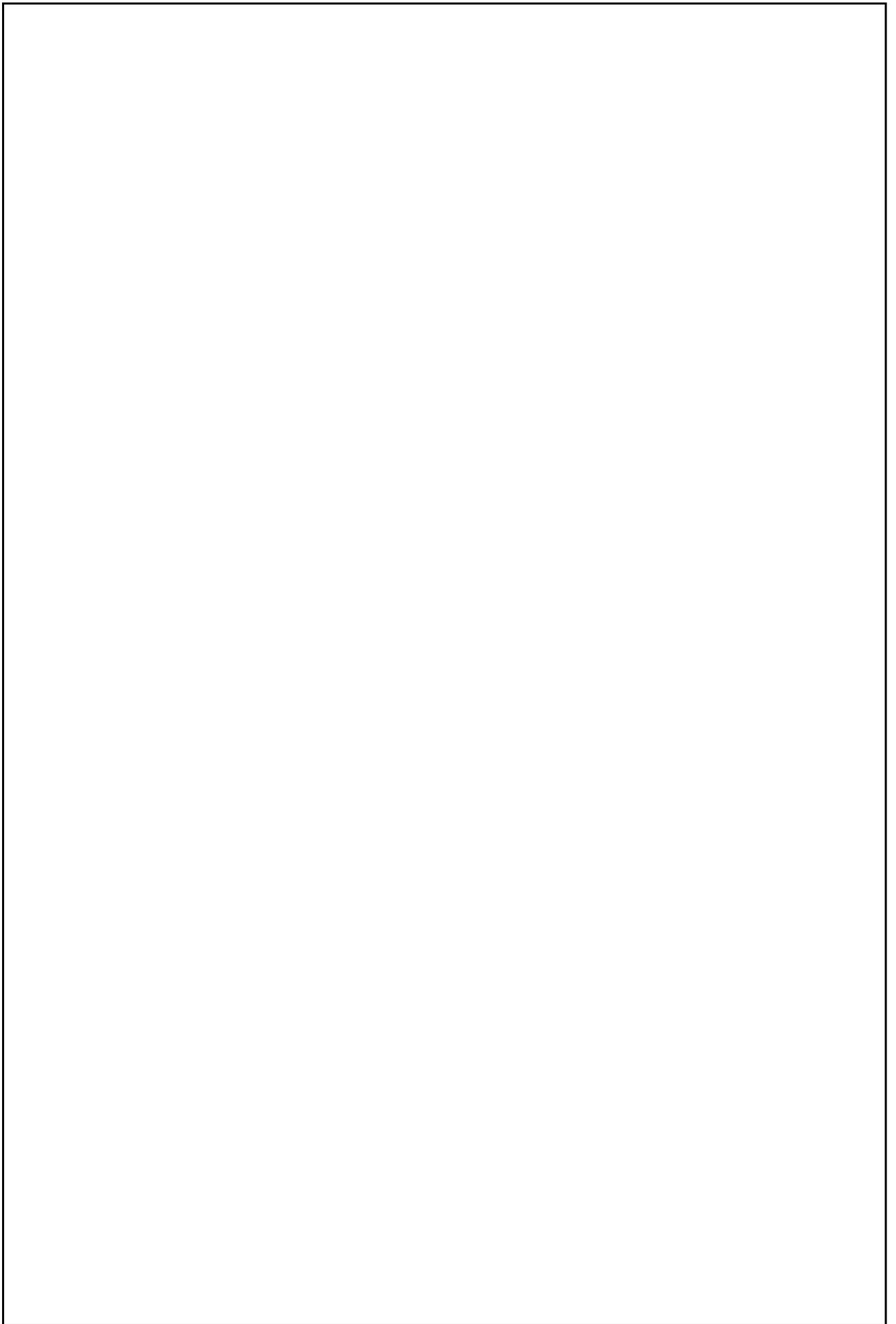
1. Баян. 1 клас ДМШ / Ред. – упорядники І.Д.Алексєєв, М.Д.Корецький. К., 1980.
2. Баян. 2 клас ДМШ. К.,1976.
3. Баян. 3 клас ДМШ. К., 1988.
4. Вільчик Л. Альбом для дітей / Упор.: К. Жуков. – Вінниця, Нова книга, 2004. – 42 с.
5. Власов В. Естрадно-джазові п'єси / Упор.: П. Серотюк. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 20 с.
6. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором: методичні поради. – К.: Музична Україна, 1982. – 50 с.
7. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста. – К.: Музична Україна, 1983. – 69 с.
8. Кошнар М. Акордеон інтернет танго. – Раєцкі Теплиці, 2010. – 30 с.
9. Марценюк А. Етюди для баяна та акордеона: педагогічний репертуар учня-акордеоніста. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 44 с.
10. Марценюк А., Желюк Т. Нотарик. Педагогічний репертуар учня --акордеоніста. Вип. 1, 2, 3. Луцьк: Вежа-Друк, 2016 – 2017.
11. Ноти для баяна та акордеона : веб-сайт. URL: <https://accordion.org.ua>
12. Сорока В. Сходинки до майстерності. Зошит 1.Тернопіль-Теребовля, 2007. 47 с.
13. Форум викладачів по класу акордеона та баяна : веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com/groups/2359140890974653/about/>
14. Юцевич Ю.Є. Музика : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

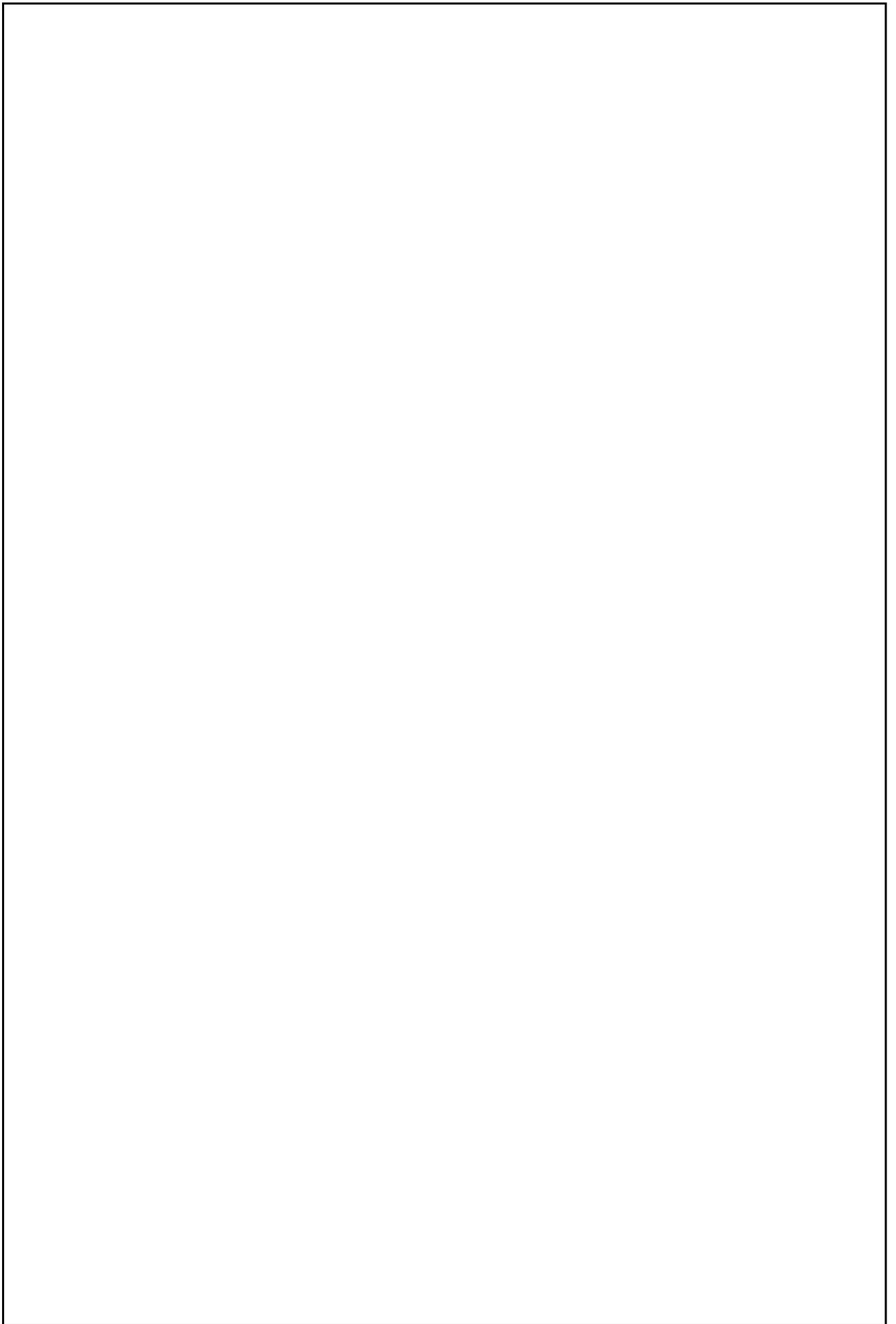
1. Мазур Я. Буквар сопілкаря. – Київ, «Музична Україна», 1990. – 78 с.
2. Мазур Я. Бному сопілкарєві. – Київ, «Музична Україна», 1976. – 86 с.
3. Новосад Р. Сопілка. Співаник для дітей. – Варшава-Львів, ТВО «Гердан», 1991. – 31 с.
4. Чеботар Д. Школа гри на сопілці – повздовжній флейті. – Київ, 1995. – 94 с.
5. Деревій Р. Буквар сопілкаря. Друкований рукопис.
6. Кудрик Б. Народні пісні в легкому укладі. Львів, 1937. – 15 с.
7. Павленко Л. Павленко Ю. Сопілкар. Перші кроки. Клавір. – Черкаси, 2019. – 36 с.
8. Піров І. Як заграє сопілонька. – Мукачево, 2010. – 120 с.
9. Віхренко. В. Навчальний курс гри на сопілці. Друкований рукопис.

Фортепіано

1. Альбом юного піаніста [ноти] : музичні твори, інструментальні / Упоряд. С. О. Лещук, О. А. Колесник. Вінниця : Нова Книга, 2009. 107 с.
2. Барвінський В. Фортепіанні п'єси для дітей. Тернопіль : Лілея, 1996. 24 с.
3. Бобалік Я. Різнобарвна веселка нот: Метод. посіб. для фортепіано (почат. період навчання). Івано-Франківськ : [б. в.], 2001. 128 с.
4. Борткевич Сергій. Маленький мандрівник : твори для фортепіано, ор.21. Київ : Мелосвіт : Видавець Красовський В. Я., 2010. 20 с.
5. Борткевич Сергій. З мого дитинства : твори для фортепіано, ор. 14. 16 Київ : Мелосвіт : Видавець Красовський В. Я., 2010. 28 с.
6. Брилін Е. Сонячне намисто. Українські народні пісні в обробці для фортепіано : репертуарний навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2015. 92 с.
7. Був собі журавель : українські жартівливі пісні, небилиці, скоромовки та лічилки / ред. С. І. Зажитько ; худож. оформ. А. М. Паливоди. Київ : Музична Україна, 1993. 32 с.
8. Верховинець В. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів. Київ : Музична Україна, 1979. 339 с.
9. Гайворонський М. Співаник для дітей дошкільного і шкільного віку. Друк. вид. Укр. Пед. т-ва, Львів, 1922. Перевидано: Київ : Муз. Україна, 1993. 127 с. за виданням: Гайворонський М. Збірник українських народних пісень для молоді. Саскатун, Канада : Вид. Укр. книгарні, 1946. 143 с.
10. Колесса Ф. М. Шкільний співаник. Київ : Музична Україна, 1993. 217 с.
11. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Київ : Музфонд, 1954. 60 с.

12. Лагодюк Н.Г. Школа джазового виконавства на фортепіано: підручник. Київ : Видавничий дім “Репро-Графіка”, 2003. 204 с.
13. Лещук С. Музична веселка : навч. посіб. для дітей дошк. та мол. шк. віку / ред. О. А. Колесник. Вінниця : Нова Книга, 2010. 96 с.
14. Моя Україна. Українські пісні для малих дітей. Книжка I / обробка для фно М. Кравців-Барабаш. Львів : Вільна Україна. 32 с.
15. Подвала В. Створюймо музику! 1 – 2 класи : вправи для розвитку творчих навичок в учнів дитячих музичних шкіл, музичних студій та шкіл мистецтв. Київ : Музична Україна, 1990. 64 с.
16. Савицький Р. Український фортепіанний альбом для початківців / підгот. до вид. Р. Савицький, мол. та О. Смоляк. Тернопіль : Астон, 1999. 20 с.
17. Скуратовський В. Альбом для дітей. Фортепіано. Педагогічний репертуар мистецької школи. Київ : Мелосвіт, 2018. 28 с.
18. Сніжко Вадим. Джазові сніжинки : джазові етюди-картини для фортепіано. Київ : Мелосвіт : Видавець Красовський В. Я., 2009. 16 с. 17
19. Фортепіано. 1 клас / уклад. Б. Милич. Київ : Музична Україна, 2013. 80 с.
20. Фортепіано. 2 клас / уклад. Б. Милич. Київ : Музична Україна, 2016. 80 с.
21. Фортепіано. 3 клас / уклад. Б. Милич. Київ : Музична Україна, 2016. 76 с.
22. Фортепіано. 4 клас / уклад. Б. Милич. Київ : Музична Україна, 2016. 88 с.
23. Хочу грати на роялі / авт.-упоряд. Н. Гриднєва ; авт. текстів М. Храпачова ; худ. К. Лавро. Київ : Музична Україна, 2012. 198 с.
24. Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Ч. 1 (50 маленьких етюдів) / ред. Г. Гермера. Київ : Мелосвіт, 2005. 36 с.
25. Шукайло Л. Альбом фортепіанної музики / упоряд., ред. та коментарі В. Шукайло. Київ : Мелосвіт, 2001. 72 с.
26. Щербаков І. Дитячий альбом [ноти] : [для фортепіано] / вступ. ст. Віктора Теличка. Ужгород : Карпати, 2006. 36 с.

Викладач (прізвище, посада)